

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afdeling Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT
afdelingDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland
twitter: KNNVafDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland

**KNNV Nieuws 613,
6 januari 2019**

De KNNV afdeling Delfland staat voor een natuurlijke leefomgeving waarin mens en natuur samen een plek vinden.

En is actief in de gemeenten Delft, Lansingerland, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Westland, en de gebieden Sion, Wilhelminapark, Elsenburgerbos (Rijswijk) en Ypenburg (Den Haag)

VOORUITBLIK

Verklaring van de symbolen

*:een ledenbijeenkomst, niet-leden zijn van harte welkom om een keer deel te nemen aan een ledenactiviteit om die te ervaren!

Meld je aan via afdelingDelfland@knnv.nl. Als het * teken ontbreekt, is de bijeenkomst openbaar en is aanmelding vooraf niet nodig.

W: afdelingswinkel is aanwezig; door hier te kopen steun je onze afdeling

G: Voor de gezelligheid

L: Voor mensen die willen bijleren

E: Voor de experts

H: Handen uit de mouwen

De KNNV afdeling Delfland huurt het natuurcentrum Het Melarium

Het Melarium, centrum van natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt.

Er zijn twee vaste gebruikers de KNNV (de 1ste verdieping) en de imkervereniging (de begane grond).

Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft en het eind staat het straatnaambord Melariumpad. Loop of fiets het pad af en na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen.

[Klik hier](#) voor een plattegrond en meer informatie.

Een onderdeel van NATUURPUNT DELFLAND en NATUURPUNT WESTLAND

Doe je ook mee?

Elk jaar kent een groot thema. 2019 staat in het teken van Bescherm de natuur in je eigen omgeving.

De winnaars van de wedstrijd: de mooiste natuurfoto van 2018 zijn geworden

Gerard van Keken, Theo Westra, Ellen Keizer. Raymond van de Ham krijgt een troostprijs, zijn foto was vergeten in de powerpoint op te nemen.

De prijswinnaars zijn bepaald door de aanwezigen op de nieuwjaarsbijeenkomst.

Zie de aparte bijlage met de winnende foto's.

De winnaars hebben de prijzen ontvangen. Elk € 50,- te besteden in de KNNV afdelingswinkel.

Alle inzenders worden heel hartelijk bedankt voor de deelname

De uitslag van de Bekendste Delftenaar is bekend

<https://www.delftopzondag.nl/nieuws/algemeen/89481/dit-is-de-nieuwe-top-100-van-bekende-delftenaren->

In KNNV Nieuws heeft een oproep gestaan om op Geert van Poelgeest te stemmen, dat is gebeurd. Geert is gestegen van de 37ste naar de 12de plaats. Alle stemmers worden hartelijk bedankt.

L 7 januari, 19:30 – 21:30 uur minicursus Tuinvogeltelling, Melarium, Melariumpad 11, Delft

En er is een aansluitende excursie op 12 januari in Delft.

In deze minicursus worden twee vragen beantwoord: welke vogels kan je in je tuin zien en hoe kan je je tuin vogelvriendelijk inrichten?

Vorig jaar hebben wij deze minicursus tuinvogels herkennen met groot succes gegeven. Ook dit jaar organiseert de landelijke KNNV deze cursus samen met Vogelbescherming Nederland en Jaarrond Tuintelling.

De kosten hiervoor zijn €5,- voor leden van onze afdeling en €10,- voor niet leden.

Inlichtingen en inschrijven via educatie@delfland.knnv.nl

*G 9 januari, 20:00 - 22:00 uur: Bestuursvergadering, iedereen is welkom; hotel De Plataan, Doelenplein 10, Delft

L 10 januari, 20:00 – 22:00 uur, lezing Duinlandschap en –bescherming, Duurzaamheidscentrum De Papaver, Korftlaan 6a, Delft.

De lezing wordt gegeven door Arnoud van der Meulen van Stichting Duinbehoud. De duinen zijn een uniek landschap en Nederland heeft in verhouding een groot duingebied langs de kust. Dit bijzondere gebied is de leefplek van veel bijzondere planten en dieren.

Arnoud zal als directeur van de Stichting Duinbehoud het ontstaan, de bedreiging en ontwikkelingen van ons duingebied laten zien.

De aanleiding voor deze lezing is het jaarthema van de KNNV, Bescherm de natuur in je eigen omgeving. De duinen in de gemeente Westland behoren tot het werkgebied van de KNNV afdeling Delfland.

De toegang is gratis. Kom op tijd, het aantal plaatsen is beperkt.

Ook is een boekentafel aanwezig met titels rond het onderwerp.

We organiseren deze lezing i.s.m. het IVN Delft eo, en de Vogelwacht Delft eo

Zie ook

<https://www.ad.nl/westland/knnv-komt-op-voor-de-duinen~a7197ae4/>

H 12 januari 9:30 – 12:30 uur, KNNV Natuurbeheer, Westland: Help mee de wilgen te knotten in het Westland. De KNNV zorgt voor gereedschap, koffie, thee en koeken. Het is raadzaam stevige schoenen en nauwsluitende kleding te dragen.

Verzamelen bij de Keet in de Nieuwe Tuinen, De Lier.

Vraag een locatiebeschrijving aan bij: Geert van Poelgeest, 06 – 33 00 17 42, afdelingDelfland@knnv.nl

Tuintips

Bevordert het natuurlijk tuinieren.

Snoei de klimop alvast in model. Vogels beginnen soms al vroeg aan nestbouw en dan wordt het lastig om nog te snoeien.

KNNV-afdelingswinkel, bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via afdelingDelfland@knnv.nl

Natuur in mensenland

Prijs: € 24,95

NIEUW! Waarom willen we eigenlijk echte natuur?

God schiep de wereld, maar wij schiepen Nederland, aldus het cliché. Echte natuur vind je ver weg of op televisie, niet hier. Ook natuur maken we tegenwoordig zelf. Maar wat nieuwe wildernis is voor de een, is een groene leugen voor de ander. Waarom willen we eigenlijk echte natuur en wat bedoelen we daar dan mee?

Milieufilosoof Martin Drenthen houdt ons een spiegel voor en wijst op filosofische vragen en paradoxen in onze omgang met natuur.

TERUGBLIK

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.knnvdelfland.waarneming.nl

Als je geen account hebt mag je het melden via knnvdelft en zaterdag. Zet je naam in de toelichting.

19/12, infoavond bouwplan Fruittuinen Oostsingel 181

Het bewonerscomité Oostsingel 181 en KNNV bezochten deze door de gemeente belegde infoavond op het stadhuis.

Groot was de verbazing toen ze direct een goedkeurende verklaring te lezen kregen van de stadsecoloog (zie foto). Het bouwplan behelst namelijk nog steeds een aanzienlijke vergroting van het bouwoppervlak. De verbazing richtte zich vooral op de vraag hoe het kan dat de stadsecoloog een toch niet onaanzienlijke aantasting van één van de belangrijke ecologische stepping stones in de noordelijke ecostructuur van de stad (lopend van Hertenkamp naar Harnaschpolder) kan goedkeuren. Het bewonerscomité en KNNV komen begin 2019 bij elkaar om zich te beraden.

goedkeurende verklaring

20/12, **smienten**, Tanthofkade, Freek Boon.

24/12, **steenlopers**, Hoek van Holland, Cor Nonhof.

24/12, **steenlopers**, Hoek-van-Holland, Cor Nonhof.

25/12, **grote gele kwikstaart** in de modder, Chilipad, Aukje Gjaltema.

25/12, **blauwe reigers**, Bieslandse bovenpolder, Cor Nonhof.

25/12, **halsbandparkiet**, Bieslandsekade, Cor Nonhof.

25/12, **ransuil**, golfclub Midden Delfland, Nick Groenewegen.

28/12, **molshopen**, Van WeerderPoelmanpad, Jos van Koppen.

28/12, **winterpostelein**, Van WeerderPoelmanpad, Jos van Koppen.

28/12, **boomkikker**, Panbos, Jos van Koppen.

30/12, **vogelnest?** Kerkpolder, Freek Boon.

30/12, **dode vis**, naast tramkade, Freek Boon.

22/12, 2 **goudhaantjes** in de tuin gezien, Arie Schellinkhout.

22/12, 1 **slechtvalk** gezien in de Dijkpolder. Tussen koeienpad Wim Nell (Hoefwoning) en Westgaag, eerste deel weiland vanaf het fietspad (weidepad), Tiny vd Meer.

Jos zijn pad

27 december: De plantenjacht o.l.v. Cor Nonhof heeft veel bloeiende soorten opgeleverd. Ik laat de lijst van gevonden soorten aan hem over.

28 december: De pannenkoekenwandeling in het Panbos was een mengeling van het aanschouwen van veel schimmels/paddenstoelen en als bijzonderheid een **boomkikker** en twee **eekhoorns**. Na afloop bleek het tegenover liggende restaurant een geweldig assortiment pannenkoeken te hebben. Dank aan Anna Kreffer voor alle 'bijstand'.

30 december: plantenjacht op mijn eigen pad langs de A13.

In blok 37-15-15 heb ik bloeiend aangetroffen:

paardenbloem, raapzaad, bezemkruid, uitstaande melde, madeliefje, duizendblad, kropaar, streepzaad, jakobskruid, paarse dovenetel,

In blok 30-55-55 heb ik bloeiend aangetroffen:

kropaar, bijvoet, paarse dovenetel, vergeet-mij-nietje, madeliefje, biggenkruid, duizendblad, streepzaad, grote brandnetel en tot mijn verrassing **winterpostelein**. Misschien was die laatste soort kwaad over onze naamgeving – hij bloeit volgens de flora van april- juni - en besloot dit exemplaar nu alvast maar te gaan bloeien. Ook de molshopen leken me nogal fors.

Voorts zag ik in blok 37-15-15 een **groene specht** op afstand, die bij nadering telkens een stukje verder ging zitten op het talud; wel vreemd, dat hij/zij blijkbaar aan het fourageren was in het gras.

L 27 dec. 13:00 uur – 14:00 uur eindejaarsplantenjacht

De tuinwolsmelk bleek op de foto toch een gekarteld blad te hebben. Daarom is het **kroontjeskruid**.

De hoenderbeet was **hoenderbeet**.

De vroegst bloeiende sneeuwklomp is **groot sneeuwklompje, Galathus elwesii**, zoals Albert al zei.

Cor Nonhof.

26 12, plantenjacht, Delftse Post.

27/12, plantenjacht, kindertuin, Cor Nonhof.

27/12, varkenskers, Kindertuin, Cor Nonhof.

27/12, grote kaardenbol, Kindertuin, Cor Nonhof.

28/12, pannenkoekenwandeling

Er waren 25 deelnemers die genoten hebben van de wandeling, de volgende soorten zijn gezien (b= bloeiend)

bezemkruiskruid (b), **blauwgrijze schorsmycena**, **boomkikker**, boomklever, bruine satijnzwam, dennenspleetbolletje, eikenbloedzwam, eikenmos, gele trilzwam, gewoon schildmos, groot schildmos, *Illosporopsis christiansenii*, kleine brandnetel (b), knotszwam onbekend, kopjes-bekermos, lichtvlekje, melig takmos, merel, nevelzwam, oranje aderszwam, paarse dovenetel (b), poederkorst onbekend, rode eekhoorn, rond boogsterrenmos, sombere honingzwam, taxus, verstopschildmos, wilde kardinaalsmuts (b), *Xanthoriicola physciae*.
De pannenkoeken waren heerlijk.

De samenvatting van Niels met alle hoogtepunten van de dag, Niels is 10.

28/12, geen vuurwerk in natuurgebieden

n.a.v. het bericht in KNNV Nieuws berichte het AD over dit onderwerp en een interview op de WOS

<https://soundcloud.com/wosmedia/natuurpunt-westland-wil-vuurwerkverbod-langs-kust-in-westland>

H 29 december 10:00 – 12:30 uur, KNNV Natuurbeheer, Midden-Delfland, eendenkooi, Schiedam

Met een groep van 10 personen stevig aan het knotten en ook aan het "sloten" geweest. Het was prachtig weer en we hebben genoten van dit mooie stukje natuur, maar ook van Glühwein en Jägermeister.

Het werd een mooie ontmoeting met de buurman, die even kwam kijken ...handen in de zakken en hij maakte ons een compliment over ons werk.

Bruun probeerde zoals altijd met een kwinkslag iets bij de koffie los te krijgen en sprak de buurman aan met de inmiddels legendarisch woorden "kan het zijn dat ik zelfgebakken appeltaart ruik" ?

Het antwoord blijft altijd ontkennend, maar de buurman kwam naar een half uurtje toch even terug met de vraag of we wellicht trek hadden in Jägermeister?

En daar zeiden we geen nee op .

De Jägermeister werd ons via het water in een schepnet aangereikt (zie foto).

Frank als "directeur knotten" nam de fles met een glimlach in ontvangst .

Hoe mooi kan een knotochtend worden afgesloten!

29/12, de aanreiking.

29/12, de jägermeister.

29/12, Frank.

29/12, de knotters.

KNNV Natuurbeheer Midden-Delfland: boomgaard Ackersdijk en omliggende poelen en ecosloot

Het hek rond de boomgaard met Frank Herfs gerepareerd met nieuwe planken geleverd door ANV Vockestaert. De houtwal van de boomgaard geknot en palen houtril vernieuwd. Ook het wilgenopschot rond de drie zuidelijke poelen en de ecosloot is verwijderd (zie foto Huub van 't Hart).

Boomgaard Ackersdijk, Huub van 't Hart

Kap van knotwilgen Vockestaertpad Abtswoudse Bos

Vraag van Dominic Dijkshoorn: Is het bekend bij de KNNV dat de knotwilgen langs het Vockestaertpad, (fietspad langs het spoor) aan twee zijden van de weg, nu weggezaagd worden? Ik ben benieuwd waarom dit gebeurt. Ik vind het jammer omdat het landschap hierdoor weer wat eentoniger wordt, en tegelijkertijd neemt de biodiversiteit nog verder af in dit al verarmde landschap.

Navraag van Staatsbosbeheer leverde het volgende antwoord: Aan de kant van het spoor blijven ze gewoon staan, aan de andere kant zijn ze weggezaagd omdat het naastgelegen ruiterspad onbruikbaar is door de plaats van de knotwilgen. Ook het slootonderhoud is bijna niet te doen zo. De weggehaalde knotwilgen zullen worden gecompenseerd iets zuidelijker langs het fietspad maar dan aan de spoorzijde. Als wij deze winter geschikte stevige stekken hebben plaatsen we die. Mocht het zo zijn dat jullie die een keer hebben dan houden we ons aanbevolen.

KNNV Natuurbeheer zal de nieuwe wilgenstekken aanleveren.

H 5 januari 9:30 – 12:30 uur, KNNV Natuurbeheer, Westland

Onder een grijze maar droge hemel geknot in De Lier. Maar liefst 16 knotters gingen het nieuwe jaar enthousiast aan de slag langs het smalle wandelpad tussen de 'Nieuwe Tuinen en de Kijkerweg. Ook de bewoners uit de directe omgeving van het wandelpad hielpen gedreven mee. Eén van hen bood zijn parkeerplaats op zijn erf spontaan aan als tijdelijke opslag voor de afgezaagde takken. Na koffie tijd was de klus aan het wandelpad nagenoeg geklaard en verplaatste een deel van de groep zich naar een kavel met knotwilgen 100 meter verderop langs de Nieuwe Tuinen. Rond 12:00 uur was er even een kleine onderbreking voor een kop zelfgemaakte erwtensoep in een nog achtergebleven partytent van een bewoner tegenover de knotlocatie. Na de soep was het al gauw duidelijk dat we de volgende keer terug moeten komen om de klus op deze locatie af te maken. Uiteindelijk zijn er 22 wilgen geknot en is er hard gewerkt om alle takken op twee enorme stapels samen te brengen.

H 5 januari 10:00 – 12:30 uur, KNNV Natuurbeheer, Midden-Delfland

Lekker droog weer. Met 10 mensen gewerkt aan het geriefhoutbosje (Paspoort AB03) op de kruising van Abtswoude en het fietspad de Nieuwe Mantjeskade (Abtswoudse Bos). Ansjie had glühwein meegenomen. Die moest op en dat is met vereende krachten ook gelukt. Bosje bijna afgekregen. Tak en tophout gaat op de houtril in het bosje en de grotere takken worden afgevoerd door Lex Thoen. Over twee weken gaan we het afmaken. Zie foto's Bruun van der Steuijt.

H 5 januari 10:00 – 12:30 uur, KNNV Natuurbeheer, Rijswijk

Wat was het spannend hoeveel mensen er zouden komen bij deze eerste knotactie in Rijswijk, er waren vier aanmeldingen.

Er stond vijf ladders en vijf stokzagen klaar en diverse revolverzagen.

Om 10:00 uur waren er 14 mensen aanwezig, later sloten er zich nog zes mensen bij aan.

Na een welkomwoord en een korte instructie ging een ieder enthousiast aan de slag, in groepjes van twee. We zouden de rij van 30 knotwilgen direct naast de Blokhut in het Wilheminapark snoeien. Al spoedig bleek dat we te weinig gereedschap hadden, de groenbeheerder heeft bij de groothandel het nodige opgehaald.

Spontaan bood een knotter aan om koffie en thee te zetten en als hij de volgende keer er bij is erwtensoepp mee te nemen. Dit werd uiteraard aanvaard.

Wat was het heerlijk om met deze groep enthousiaste bewoners te knotten, we hebben alle bomen geknot. Er was grote verbaazing toen zijn op een ongeknotte schietwilg werden gewezen. Zo groot was die, circa 15 meter.

Eén knotter die in Geworteld Wonen woont zou een takken meenemen, de rest wordt door de gemeente afgevoerd b.v. naar Blijdorp of kinderboerderij, de dieren vinden het heerlijk om de takken te eten.

Zie ook

<https://rijswijksdagblad.nl/veel-vrijwilligers-helpen-bij-het-knotten-van-de-wilgen/>

Eerst koffie en thee met welkom

Instructie

Het knotten

Vijf jaarringen

G 6 januari, 14:00 - 16:00, Nieuwjaarsbijeenkomst in het World art centrum

Het was een zeer geslaagde bijeenkomst de circa 45 aanwezigen hebben elkaar uiteraard nieuwjaar gewenst en de winnaars bepaald van de wedstrijd De Mooiste natuurfoto van 2018.

De hapjes en drankjes waren prima verzorgd door het WAC. Twee aanwezigen hebben de stemmen geteld die op briefjes waren ingeleverd.

Het tellen van de stemmen.

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

KNNV Nieuws wordt gemaakt door de volgende personen

Kees van der Kraan, verwerken van inzendingen

Marian Barendtszen, Caroline Elfferich e.a., de juiste benaming van soorten

Anna Kreffer, Soort van de maand

Jeanette van Zeijl, Tuintips

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

Het redactieadres is afdelingDelfland@knnv.nl zie ook briefhoofd.

TIPS

Klimaatverandering zal nog versnellen

Ecosystemen zoals bossen slaan veel CO₂ op en remmen zo de opwarming van het klimaat deels af. Maar die ecosystemen worden zelf ook een steeds groter slachtoffer van de stijgende temperaturen, blijkt uit nieuw onderzoek onder leiding van de Universiteit Antwerpen. Het onderzoek van het internationale team verschijnt in het tijdschrift 'Nature Climate Change'.

<https://www.groeneruimte.nl/nieuws/artikel.html?id=208578&b=gr181228>

Betekenis van greppel plas-dras als habitat voor weidevogels

Belangrijke data dit keer uit een onderzoek van Tim Visser & Dick Melman, 'Betekenis van greppel plas-dras als habitat voor weidevogelkuikens' in Levende Natuur, jrg 119, nr. 3, mei 2018, p 114-118. Betekent wel dat de plas-dras-boeren in Midden-Delfland compensatie moeten krijgen voor de mindere gewasopbrengst.

Biomassa en dichtheid

De biomassa en dichtheid van de vegetatie zijn respectievelijk 25% en 20% lager op percelen met greppel plas-dras (situatie 1 juni bij een 'gemiddelde plas-dras': greppelbreedte 6 meter, ouderdom 3 jaar, perceelbreedte 42 meter).

Insectenrijkdom

Gemiddeld 20% meer kleine insecten (<4mm) en 50% meer grote insecten met plas-dras.

Foeragerende weidevogels

Tureluur (8x), Kievit (4x), grutto (3x) meer met plas-dras.

Stop jacht op weidevogels

<https://weidevogels.petities.nl/>

Uitgave branchevereniging hoveniers over stedelijke natuur

Natuurinclusief bouwen en stedelijke natuur vormen steeds meer de basis van een economisch verdienmodel. Dat is goed nieuws voor de natuur in de stad. Nu hebben de VHG (hoveniers) en de Vereniging Stadswerk Nederland een boekje uitgebracht over 'Werken aan stedelijke natuur en participatie'. In het boekje staan goede voorbeelden van in de stad realiseerbare natuur. Zie <https://www.vhg.org/actueel-agenda/nieuwsoverzicht/handleiding-groene-schoolpleinen-en-groenboek-stedelijke-natuur-en-participatie-nu-digitaal>

Determinatie korstmossen

<https://www.verspreidingsatlas.nl/determinatie/?key=1>

Wij helpen je van
de wal in de sloot.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen
en te beschermen. De KNNV maakt je wegwijs in de natuur.

www.knnv.nl/afdelingDelfland

De KNNV is een actieve
natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met
je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze
nieuwsbrief deelt met vrienden
en bekenden die
geïnteresseerd zijn in thema's
als natuurstudie,
natuureducatie en
natuurbescherming in Delfland.